

Formalni uvjeti za naplatu po suglasnosti za zapljenu

Gordana Muraja*

Kod provedbe zaplijene plaće na temelju suglasnosti dužnika korisnici često pitaju je li ovjerena kopija suglasnosti za zapljenu valjani pravni temelj za provedbu zaplijene plaće. Da bi se odgovorilo na to pitanje treba analizirati sudsku praksu, koja ne daje izravni odgovor, ali daje smjer za zaključivanje.

1. Suglasnost za zapljenu po pristanku dužnika

Člankom 202., kojim se uređuje zapljena po pristanku dužnika, Ovršni zakon (NN, br. 112/12, ZOIZD ZPP 25/13, 93/14, Odluka USUD RH 55/16, 73/17. i 131/20 i 114/22, dalje u tekstu OZ) utvrđuje da dužnik može privatnom ispravom potvrđenom kod javnog bilježnika dati suglasnost da se radi naplate tražbine vjerovnika u čiju je korist izjava izdana zaplijeni njegova plaća, odnosno drugo stalno novčano primanje (dalje u tekstu samo *Suglasnost*).

U stavku 2. članka 202. OZ utvrđuje da se Suglasnost izdaje u jednom primjerku, ima značenje pravnog posla iz članka 77. stavka 1. ovog Zakona, a poslodavac ovršenika je na temelju te isprave dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti, odnosno isplaćivati ovrhovoditelju.

Iz zakonskog uređenja jasno slijedi da sama suglasnost postoji samo u jednom primjerku i da je upravo na temelju te isprave poslodavac dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti ovrhovoditelju.

Dio u kojem članak 202. OZ upućuje na pravni posao iz članka 77. stavak 1. znači da Suglasnost ima takav učinak da vjerovnik stječe založno pravo na dijelu plaće kojim dužnik može raspolagati¹ i kojim je dužnik davanjem Suglasnosti raspolagao.

Suglasnost, kako određuje stavak 3. članka 202. OZ, s *učinima dostave rješenja o ovrši* poslodavcu dostavlja vjerovnik, putem davatelja poštanskih usluga preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom ili preko javnoga bilježnika. Budući da OZ propisuje i način dostave, i na ovaj detalj treba obratiti pozornost, jer su bitni svi formalni elementi pa ako Suglasnost nije dostavljena preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom, nisu ispunjeni formalni uvjeti za naplatu.

Važno je za napomenuti i to da na temelju stavka 8. članka 202. oblik i sadržaj isprave pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa. Pravilnik o obliku i sadržaju izjave o zapljenu po pristanku dužnika objavljen je u

Narodnim novinama, broj 120, od 10.10.2014. Sastavni dio Pravilnika je i obrazac koji sadrži tekst koji Suglasnost treba sadržavati, a koji je propisan Pravilnikom. Sam obrazac nije obavezno kupiti već otisnut, no važno je da Suglasnost sadrži tekst koji je Pravilnikom propisan. Budući da suglasnost za zapljenu, prema stavku 1. članka 202. OZ, potvrđuje javni bilježnik, poslodavac može predmnijevati da original suglasnosti odgovara propisanom sadržaju jer i taj dio provjerava javni bilježnik. Međutim, i javni bilježnici mogu pogriješiti pa kod provedbe nije na odmet provjeriti ima li Suglasnost sve dijelove propisane Pravilnikom.

1.1. Promjena predmeta ovrhe

Stavak 5. članka 202. utvrđuje da Suglasnost ima svojstvo *ovršne isprave* na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika i na drugim predmetima ovrhe. Iz definicije Suglasnosti vidljivo je da se radi o suglasnosti za zapljenu plaće. Međutim, ako iz bilo kojeg razloga naplata iz plaće ostane bez uspjeha, vjerovnik se može obratiti sudu i tražiti promjenu predmeta ovrhe. Dakle, da bi se vjerovnik mogao naplatiti iz neke druge imovine ovršenika, kao što su, primjerice, nekretnine, pokretnine ili druga imovina ovršenika koja može biti predmet ovrhe, vjerovnik za to mora ishoditi sudsku odluku.

1.2. Prijenos tražbine na novog vjerovnika

Tražbina na temelju Suglasnosti može se prenijeti i na novog vjerovnika. To znači da Suglasnost na naplatu može podnijeti i osoba na koju Suglasnost ne glasi, ali u takvom slučaju novi vjerovnik mora javnom ili ovjеровljenom privatnom ispravom dokazati da je nakon pokretanja ovršnog postupka tražbina na njega prenesena, ili da je na njega na drugi način prešla. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku. Novi ovrhovoditelj mora primiti ovršni postupak u onom stanju u kojem se on nalazi u trenutku kad u njega stupa, što se u načelu odnosi na stupanj naplaćenosti po Suglasnosti, ali se može odnositi i na druge okolnosti.

Kad je došlo do promjene vjerovnika često se događa da je novi vjerovnik agencija za naplatu potraživanja, a isto je tako često da se u takvom slučaju ovršenici pozivaju na to da s novim vjerovnikom nisu u poslovnom odnosu, da nisu

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnica, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

¹ Raspolaganje dužnika ograničeno je člankom 173. OZ-a koji propisuje da raspolaganja iznosima većim od onih koji se mogu ovršiti u skladu s člankom 173. ne proizvode pravne učinke.

obaviješteni o prijenosu i slično. Zato treba posebno istaknuti zadnju rečenicu stavka 10. članka 202. koja utvrđuje da za promjenu ovrhovoditelja nije potreban pristanak ovršenika.

Prema odredbi članka 82. Zakona o obveznim odnosima za ustup tražbine nije potreban pristanak dužnika, ali ustupitelj je u obvezi dužnika obavijestiti o ustupanju. Međutim, ZOO ne predviđa sankciju za vjerovnika ako dužnik nije obaviješten o ustupu.

2. Original ili kopija Suglasnosti

U pitanjima koja stižu u PITAJ centar TIM4PIN magazina korisnici često navode da im je ovrhovoditelj uz zahtjev za naplatu dostavio ovjerenu kopiju Suglasnosti te pitaju smiju li postupati po ovjerenoj kopiji.

Analiza načina na koji je oblikovan tekst stavka 2. članka 202. pokazuje da OZ prvo utvrđuje da se *isprava izdaje u jednom primjerku*, a zatim da je poslodavac ovršenika na temelju *te isprave* dužan zaplijenjeni dio plaće isplatiti ovrhovoditelju. I sve je to zakonodavac odredio jedno iza drugoga, u istom stavku.

Dakle, OZ upućuje na taj *jedan primjerak*, izvornik, u kojem se isprava izdaje, i upravo ta zakonska formulacija vodi do zaključka da poslodavac ne može postupati ako mu nije dostavljen original Suglasnosti jer to znači da nisu ispunjeni formalni uvjeti.

3. Sudska praksa - uvodne napomene

Prvo valja naglasiti da pretraga po pravnom izvoru, kod koje je za pretraživanje navedeno da se traži odluka u kojoj sud upućuje na članak 202. stavak 2. OZ-a, kao rezultat ne daje odluku u kojoj je sud odlučivao o tome može li se zapljena plaće koju provodi poslodavac provesti na temelju ovjerene kopije.

Nažalost, takav rezultat pretrage ne jamči da takva praksa ne postoji. U prvom redu, na Portalu sudske prakse ne objavljuju se sve sudske odluke. Drugo, autorica ovog članka u više se slučajeva susrela s pojavom da se kod pretrage po točno određenom članku i stavku nekog propisa, među rezultatima pojave odluke u kojima se sud na propis koji je kriterij pretrage uopće nije pozvao, a baza podataka na Portalu sudske prakse ipak kao rezultat pokazuje i tu odluku. Unatoč tome što je baza odluka kod pripreme ovog članka pretraživana i ključnim riječima, argument razumnog očekivanja upućuje na oprez jer je, barem u teoriji, moguće da se neki od sudova i izjasnio o tom pitanju, ali da odluka nije na odgovarajući način indeksirana pa pretraga na Portalu sudske prakse ne daje traženi rezultat.

Iako nema sudske prakse koja se odnosi izravno na suglasnost za zapljenu, ipak postoje odluke iz kojih se može razmatrati kakav bi odgovor na to pitanje mogao biti.

Naime, zadužnica, koju OZ uređuje u glavi trinaestoj, po glavlju 6., članku 214, također je isprava kojom dužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine određenog vjerovnika zapljene svi računi koje ima kod banaka te da se no-

vac s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, isplaćuje vjerovniku. I za zadužnicu OZ navodi da se takva isprava izdaje u jednom primjerku i da ima učinak rješenja o ovrsi kojim se plijeni tražbina po računu i prenosi na račun ovrhovoditelja. Razlika je, naravno, u subjektu koji naplatu provodi jer se zadužnica radi naplate dostavlja Financijskoj agenciji, ali i u drugim detaljima koji se razlikuju u odnosu na Suglasnost - kojima se ovaj članak neće baviti. I zadužnica, kako određuje stavak 7. članka 214. je ovršna isprava na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika na drugim predmetima ovrhe.

Na podnošenje zadužnice na naplatu Financijskoj agenciji primjenjuje se i Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN, br. NN 068/18, 2/20, 46/20, 47/20), koji već od svog donošenja u članku 5. stavku 1. propisuje da ovrhovoditelj podnosi osnovu za plaćanje *u izvorniku, otpravku, ovjerenom presliku ili ovjerenom prijepisu*. Međutim, ovaj se Zakon ne može primijeniti na naplatu po Suglasnosti jer on ne obvezuje poslodavca i ne odnosi se na Suglasnost. Također, u prikazanoj sudskoj praksi se sud nije na taj propis pozvao. To je zbog toga što se u raspravljanim predmetima radilo o situaciji da je ovrhovoditelj od suda tražio promjenu predmeta ovrhe pa su odluke koje su sudovi donosili odgovarali na takav zahtjev ovrhovoditelja (a ne na provedbu ovrhe na novčanim sredstvima kod Fine).

4. Sudska praksa

Ono zbog čega se mogu tražiti paralele između zadužnice i Suglasnosti je ista suština odnosa između dužnika i vjerovnika: dužnik daje suglasnost vjerovniku da se ovaj naplati podnošenjem zadužnice na naplatu, dostava zadužnice na naplatu ima učinak dostave sudskog rješenja o ovrsi, odnosno vjerovnik stječe založno pravo na sredstvima na računima dužnika. Zaduznica također ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika na drugim predmetima ovrhe.

Za razliku od Suglasnosti, sudovi su u nekoliko predmeta odlučivali o tome je li valjan zahtjev vjerovnika za promjenu predmeta ovrhe, odnosno može li se tražiti ovrha na drugom predmetu ovrhe, a da vjerovnik pritom promjenu predmeta ovrhe traži u ovršnom postupku, prilažući kao dokaz tražbine ovjerenu kopiju zadužnice.

Vrhovni sud Republike Hrvatske o tom se pitanju izjasnio u revizijskoj odluci poslovnog broja VSRH Rev 2878/2017-2² od 15. siječnja 2020. U tom je predmetu drugostupanjski sud odlučivao primjenjujući odredbe Ovršnog zakona koji je bio na snazi od 1997. - 2010. pa se brojevi članaka navedeni u revizijskoj odluci ne poklapaju s brojevima članaka danas važećeg OZ-a. Međutim, provjera je pokazala da se radi o istovjetnim odredbama koje su sadržavale sve inačice Ovršnog zakona. Budući da se prikazuju odlomci iz navedene revizijske odluke, novi brojevi članaka su navedeni u ugloj zagradi.

² Odluka je dostupna na Portalu sudske prakse, na mrežnoj adresi <https://sudskapraks.csp.vsrh.hr/>

U konkretnom predmetu drugostupanjski sud je zauzeo stajalište da se ovrha na drugom predmetu ovrhe ne može odrediti na temelju ovjerene preslike zadužnice, nego da prijedlogu za ovrhu mora biti priložena zadužnica u izvorniku. Na tu je odluku ovrhovoditelj uložio reviziju o kojoj je odlučio VSRH.

VSRH je prihvatio reviziju ovrhovoditelja, ukinuo odluku drugostupanjskog suda i vratio predmet na ponovno odlučivanje. U obrazloženju se VSRH pozvao na članak 21. stavak 6. [članak 23. stavak 7.] OZ te obrazložio da taj članak i stavak utvrđuju da se pod ovršnom ispravom smatra i svaka druga isprava koja je zakonom određena kao ovršna isprava, pa se i zadužnica ima smatrati ovršnom ispravom jer je to tako određeno odredbom čl. 183. st. 7. [članak 214. stavak 7.] OZ-a.

Prema ocjeni VSRH zadužnica ima dvojaki karakter: *može imati svojstvo rješenja o ovrsi u skladu sa zakonskim utvrđenjem* [danas u članku 214.] da potvrdom javnog bilježnika zadužnica stječe učinak rješenja o ovrsi, *ali i svojstvo ovršne isprave kad se na temelju zadužnice ovrha provodi na drugim sredstvima ovrhe*, kako to danas propisuje članak 214. u stavku 7.

VSRH je zaključio da su:

... ta dva svojstva zadužnice posve ravnopravna pa se stoga sve odredbe koje se odnose ovršnu ispravu odnose i na zadužnicu kada se u postupku koristi u tom svojstvu.

Naime, niti jedno ograničenje glede primjene zadužnice kao ovršne isprave nije propisano odredbom članka 183. [214.] OZ, a koje bi pred ovrhovoditelja stavljalo veća ograničenja nego što bi to bilo kada bi se ovrha predlagala na temelju neke druge ovršne isprave.

...

Stoga prijedlogu za ovrhu ovrhovoditelj mora, između ostalog, priložiti ovršnu ispravu bilo u izvorniku, bilo u ovje-

*renom prijepisu, ako se prijedlog za ovrhu podnosi sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, što se mora primijeniti i u ovom slučaju jer je zadužnica ovršna isprava koja nije nastala kod suda pred kojim se traži ovrha. **Navedeno vrijedi bez obzira na to o kojoj se ovršnoj ispravi radi, dakle, ona se može uz prijedlog za ovrhu podnijeti u izvorniku (koji je uvijek samo jedan bez obzira o kojoj se ovršnoj ispravi radi, pa u tome zadužnica nije iznimka) ili u ovjerenoj preslici pa i kada je riječ o zadužnici kao ovršnoj ispravi u smislu odredbe čl. 183. st. 7. [214. stavak 7.] OZ.***

5. Završne napomene

Budući da je osnovna zadaća Vrhovnog suda Republike Hrvatske ujednačavanje sudske prakse, rečenica iz prethodnog poglavlja koja je istaknuta masnim slovima može se pokazati značajnom i kad se radi o promjeni predmeta ovrhe radi naplate tražbine za koju je dužnik dao suglasnost za zapljenu plaće. Naime, i suglasnost za zapljenu, baš kao i zadužnica, može imati dvojaki značaj: ona na temelju odredbe članka 202. stavka 2. ima svojstvo / učinke rješenja o ovrsi kad se podnosi na naplatu poslodavcu. Kad je vjerovnik na temelju članka 202. stavka 5. podnosi sudu uz zahtjev za promjenu predmeta ovrhe, Suglasnost može imati svojstvo ovršne isprave.

Budući da nema propisa koji utvrđuje da se Suglasnost može poslodavcu dostaviti u ovjerenoj preslici ili otpravku, Suglasnost na temelju koje ovrhovoditelj od poslodavca traži provedbu / naplatu, dakle, mora biti u originalu, uz to što mora ispunjavati i druge uvjete forme na koje ovaj članak ukazuje u poglavlju 1.

Zbog svih navedenih razloga poslodavac ne može provesti zapljenu plaće na temelju kopije suglasnosti za zapljenu, pa ni kad je ona ovjerena, te je poslodavac treba vratiti ovrhovoditelju uz obavijest da Ovršni zakon propisuje da se zapljena provodi samo na temelju originala.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr